

شایستگی‌های مربیان مهدهای کودک

● لیلا ولی‌زاده

● دکترای مدیریت آموزشی

● اشاره

● ایجاد نوآوری و تغییر در برنامه‌ها و فعالیت‌های مهدهای کودک.

به‌منظور شناسایی شایستگی‌های مربیان مهدهای کودک ایران، در این پژوهش از روش دلفی استفاده شده است. در فرایند پژوهش، ابتدا اطلاعات مورد نیاز برای استخراج مؤلفه‌های شایستگی مربیان مهدهای کودک، پیشینه پژوهش، اسناد و قوانین کشورها و پژوهش‌های بین‌المللی مطالعه و بررسی شدند، لیکن به دلیل نبود الگوهای جامع و بومی در حیطه مربیگری مهدهای کودک، این نتیجه حاصل شد که شناخت مؤلفه‌ها و کدهای آن از دیدگاه خبرگان و متخصصان داخلی نیز می‌تواند مفید باشد. لذا مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های شایستگی مربیان مهدهای کودک با استفاده از روش دلفی در سه مرحله با توافق خبرگان استخراج شدند.

در مرحله اول از خبرگان خواسته شد دیدگاه‌های خود را در مورد شایستگی‌های مربیان مهدهای کودک بیان کنند؛ چنانکه تعیین نمونه‌ها و دریافت نظرات آنان تا اشیاع نظری پیش رفت. در مرحله دوم، تحلیل داده‌ها به روش کدگذاری صورت گرفت و با زیرمؤلفه‌های استخراج‌شده از مرحله اول دلفی و یافته‌های پیشین پژوهش، فهرست کاملی از کدها در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت. در مرحله سوم، دسته‌بندی نهایی مؤلفه‌ها و زیرمؤلفه‌های به‌دست‌آمده از مرحله دوم در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت و با تجمیع نظرات مشابه و متفاوت به‌صورت یک فهرست کامل، فهرست منسجمی از شایستگی‌های مربیان مهدهای کودک به شرح صفحه بعد تدوین شد:

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر چهار مؤلفه دانش، ویژگی‌های شخصیتی، توانایی‌ها، و مهارت‌های مربیان مهدهای کودک با ۷۵ زیرمؤلفه استخراج شدند. کدهای نهایی مورد توافق خبرگان در جدول زیر ارائه شده‌اند. مهدهای کودک یکی از ظرفیت‌های کارآفرینی هستند و مربیان در پیشبرد اهداف آن از جایگاه بالایی برخوردارند. بنابراین، بهره‌مندی از مشارکت

تربیت مربیان شایسته، یکی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان بوده است؛ به‌گونه‌ای که محتوای تمامی اسناد و دستورالعمل‌ها نشان‌دهنده عمق توجه و اقدامات آنان است. توانمند کردن مربیان مهدهای کودک به دانش و مهارت‌های تخصصی، نوعی سرمایه‌گذاری است و بهره‌گیری از اندیشه‌های علمی و کاربردی، به کارآیی و اثربخشی تربیت کودکان می‌انجامد. لیکن تربیت مربیان شایسته مسئله‌ای فراتر از دانش و مهارت‌های صرف یا شخصیت تلقی می‌شود. شایستگی تلفیقی از مؤلفه‌های مورد نیاز برای عملکرد مؤثر است. این مؤلفه‌ها مستقل از یکدیگر نیستند؛ مانند شایستگی تعهد، پشتکار و مسئولیت‌پذیری و همچنین، اهمیت دادن و رعایت ارزش‌های اخلاقی مانند صداقت و انصاف از سوی دیگر، نیازمند نگرشی مثبت به شرایط و نتایج انجام کار گروهی هستند که البته متکی بودن به توانمندی‌های شخصی نیز به شکل‌گیری این شایستگی کمک می‌کند. کلیدواژه‌ها: شایستگی، مهد کودک، مربی، کودک

در پژوهش‌های بین‌المللی مرتبط با موضوع شایستگی‌های مربیان مهدهای کودک، ویژگی‌هایی ارائه شده‌اند که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

- پرورش کمیت و کیفیت شیوه‌های مشارکت و ارتباط مربیان با خانواده‌های کودکان؛
- بهره‌مندی از نظرات و تجربه‌های والدین در برگزاری برنامه‌های مهد کودک؛
- تلاش برای ارتقای دانش و مهارت شخصی در حوزه کودکان؛
- اشتراک‌گذاری اطلاعات جدید در حوزه کودکان به‌منظور توسعه دانش سایر مربیان و والدین؛
- هماهنگی و روابط اخلاقی با سایر کارکنان مهد کودک؛
- حمایت از بهبود عملکرد مهد کودک با ارائه بازخورد منظم به فعالیت‌های کودکان و انطباق آن‌ها با سیاست‌ها، روش‌ها و مقررات مهد کودک؛

مؤلفه‌های شایستگی مربیان مهدهای کودک	کدها و زیرمؤلفه‌های شایستگی مربیان مهدهای کودک
دانش مربیان مهدهای کودک	تحصیلات دانشگاهی مرتبط با کودکان
	بازآموزی مستمر در حوزه کودکان
	آشنایی با فناوری اطلاعات
	آشنایی با مجامع ملی و بین‌المللی مرتبط با کودکان
	استانداردهای ابزار و محتوای آموزشی و کمک‌آموزشی کودکان
	طراحی الگوی آموزشی ویژه هر مفهوم برای کودکان
	آشنایی با حقوق قانونی شاغلان در کشور
	بهره‌مندی از تجربه‌های مهدهای کودک خارجی و داخلی
	عشق و علاقه به کودکان
	مسئولیت‌پذیری در مقابل کودکان و والدین
ویژگی‌های شخصیتی مربیان مهدهای کودک	پایبندی به فرهنگ، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه
	سلامت روح و روان به تأیید مراجع پزشکی
	خلاقیت و تحول‌گرایی
	نظم و انضباط فردی و اجتماعی
	پوشش ظاهری مرتب و مطابق با دستورالعمل سازمان متولی
	علاقه به شغل مربیگری
	انتقادپذیری
	رعایت اخلاق در تمامی امور
	مشاهده و ارزیابی رشد همه‌جانبه کودک
	اجرا و مدیریت برنامه‌ها و فعالیت‌های کودکان
توانایی‌های مربیان مهدهای کودک	ارجاع مسائل کودکان به مدیر مهد کودک
	خودارزیابی
	مدیریت بحران
	رعایت مقررات و وظایف محول شده
	ارتباط با اصناف و اتحادیه‌های مرتبط با مربیان مهدهای کودک
	آموزش و یاددهی
	حضور فعال در فعالیت‌ها و بازی‌های کودکان
	ارتباط مؤثر با والدین کودکان
	ارتباط مؤثر با کودکان
	ارتباط مؤثر با کودکان با تفاوت‌های فردی و فرهنگی متنوع
کار گروهی و تیم‌سازی	
مهارت‌های مربیان مهدهای کودک	ایجاد انگیزه یادگیری در کودکان
	تسلط به هنرهای مرتبط با کودکان مانند نقاشی و کاردستی
	توان گزارش هر گونه کودک‌آزاری به مراجع قانونی

منابع

۱. سیف، علی اکبر (۱۳۹۳). روان‌شناسی پرورشی نوین. انتشارات دوران. تهران.
۲. کول، ونیتا (۲۰۱۱). برنامه آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان. ترجمه فرخنده مفیدی. انتشارات سمت.
۳. ماسن، پاور هنری؛ کیگان، جروم؛ هوستون، آنا کارول؛ کانجر، جان جین وی (۲۰۱۵). رشد و شخصیت کودک. ترجمه مهشید یاسایی. انتشارات کتاب ماد.
۴. نجفی، مینا (۱۳۹۷). ارتباط میان سبک‌های مدیریتی مدیران با خلاقیت مربیان در مراکز پیش از دبستان. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش. تهران.

5. Aubrey, C. (2016) Leadership in early childhood.
6. Ballaschk, I. (2015) management as current issues in early years settings in Germany.
7. Bryant, L. (2013) Managing an early education and care service in NSW.
8. Choi Wa, H. (2018) Identifying leadership roles for quality in early childhood education.
9. Deliana, S. (2016) The development of management model of kindergarten teachers in indonesia.
10. Douglass, A. (2017) Lessons from an early education leadership.
11. DoraHo, C. (2015) Human resource management in Hong Kong preschools.
12. Heikka, J. (2016) Investigating Teacher Leadership in ecec centres in Finland.
13. Hannevig, L. (2015) leaders view on experiences in establishing a collaborative culture and competence development in ececs and child welfare services.
14. Laili, F. (2015) Managing public preschool education.

بالای مربیان در امور مهدهای کودک برای رسیدن کودکان به رشد همه‌جانبه که مهم‌ترین هدف تأسیس مهدکودک است، باید سرلوحه وظایف مدیر مهدکودک قرار گیرد. همچنین، اثربخشی برنامه‌ها و فعالیت‌های آن بدون بهره‌مندی از مربیان کارآمد و شایسته میسر نیست. لذا توسعه کمی و کیفی مهدهای کودک از طریق ارتقای نیروی انسانی آن‌ها، به‌ویژه مربیان این نوع از مراکز، می‌تواند به افزایش جذب تعداد کودکان بهره‌مند از خدمات

آموزش‌های پیش از دبستان در کشور، به‌عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی، کمک کند. از طرف دیگر، آن دسته از مربیان مهدهای کودک را می‌توان شایسته قلمداد کرد که نسبت به اثربخشی و خروجی برنامه‌های

کودکان نیز متعهد باشند و ضمن انجام وظایف روزمره با روش‌های تخصصی، برای تحقق اهداف و رسالت مهدکودک نیز برنامه‌ریزی متعهدانه داشته باشند. بنابراین، مربیان مهدهای کودک برای ارائه خدمات بهینه نیازمند شناختی جامع از شرایط احراز خود هستند؛ شرایط و مؤلفه‌هایی که ضمن بهره‌مندی از علوم مرتبط و دانش و مهارت متناسب با مربیگری مهدهای کودک، دارای شاخص‌های فرهنگی و ارزش‌های دینی و ملی کشور به‌منظور خدمات اثربخش باشد. چرا که هر کشوری چشم‌اندازها، قوانین و البته فرهنگ و مذهب خاص خود را دارد و به‌طور حتم تمامی این موارد در تلفیق با دانش و علم روزآمد می‌تواند برای ارتقای سطح این حوزه مفید و مؤثر واقع شود. در این مطالعه نیز، علاوه بر نتایج سایر الگوهای بین‌المللی موجود، از نظرات و دیدگاه‌های صاحب‌نظران و متخصصانی استفاده شده است که در این زمینه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، فعالیت، مطالعه و تحقیق کرده‌اند و تألیفات علمی یا تجربه حرفه‌ای مستقیم یا غیرمستقیم در زمینه مربیگری مهدکودک داشته‌اند. بهره‌مندی از این دیدگاه‌ها باعث شده است مؤلفه‌های ارائه‌شده تا حد ممکن با ویژگی‌های بومی کشور ایران متناسب باشند.

